

हिमनिर्मुक्तयोर्योगे चित्राचन्द्रमसोरिव” ॥

अत्र तथाभूतचित्राचन्द्रमसोः शोभा न खल्वासीत् अपि तु सर्वदापि भवति । “लतेव राजसे तन्वि” । अत्र लता राजते त्वं तु राजसे ।

“चिरं जीवतु ते स्रुनुर्मार्कण्डेयमुनिर्यथा” ।

अत्र मार्कण्डेयमुनिर्जीवत्येव न खल्वेतदस्य जीवत्वित्यनेन विधेयं । इह तु यत्र लिङ्गवचनभेदेऽपि न साधारणधर्मस्यान्यथाभावस्तत्र न दोषः । क्रमेणोदाहरणं । “मुखं चन्द्र इवाभाति” ।

“तद्वेशोऽसदृशोऽन्याभिः स्त्रीभिर्मधुरता मृतः ।

दधते स्म परां शोभां तदीया विभ्रमा इव” ॥

पूर्वोदाहरणेषूपमानोपमेययोरैकस्यैव साधारणधर्मणान्वयसिद्धेः प्रक्रान्तस्यार्थस्य स्फुटोऽनिर्वाहः । एवमनुप्रासे वैफल्यस्यापुष्टार्थत्वं । यथा ।

“अनणुरणन्मणिमेखलमविरलसिञ्जानमञ्जुमञ्जीरं ।

परिसरणमरुणचरणे रणरणकमकारणं कुरुते” ॥

एवं समासोक्तौ साधारणविशेषणवशात् परार्थस्य प्रतीतावपि पुनस्तस्य शब्देनोपादानस्याप्रस्तुतप्रशंसायां व्यञ्जनयैव प्रस्तुतार्थावगतेः शब्देन तदभिधानस्य च पुनरुक्तत्वं । क्रमेणोदाहरणं ।

“अनुरागवन्तमपि लोचनयोर्दधतं वपुः सुखमतापकरं

निरकासयद्रविमपेतवसुं वियदालयादपरदिगणिका” ।